

רע"פ 7224/14 - משה פרנסקי נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 7224/14

לפני: כבוד השופט א' שהם

המבקש: משה פרנסקי

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו, מיום 29.9.2014, בעפ"ג 48348-03-14, שניתן על-ידי כב' השופטים ד' ברלינר - נשיאה; ג' קרא- סג"נ; ו-מ' סוקולוב

בשם המבקש: עו"ד לירן זילברמן

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק-דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופטים ד' ברלינר - נשיאה; ג' קרא- סג"נ; מ' סוקולוב), בעפ"ג 48348-03-14, מיום 29.9.2014, אשר בגדרו נדחה ערעור על הכרעת דינו של בית משפט השלום בתל אביב-יפו (כב' השופט צ' עוזיאל), בת"פ 24292-10-12, מיום 9.2.2014.

רקע והליכים קודמים

2. נגד המבקש הוגשו שני כתבי אישום שונים אשר צורפו זה לזה בהתאם לבקשתו. בכתב האישום בת"פ 24292-10-12 (להלן: התיק העיקרי), יוחסה למבקש עבירה של גניבה, לפי סעיף 384 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין). מכתב האישום עולה, כי ביום 16.1.2012, בשעה 21:00, או בסמוך לכך, גנב המבקש תכשירי קוסמטיקה שונים, בשווי של 3,139.90 ₪, מחנות רשת "סופרפארם" בגבעתיים, על-ידי כך שנטל את תכשירי הקוסמטיקה מן המדפים עליהם היו מונחים, הוציאם מקופסותיהם, קילף מעליהם את הזמזמים שנועדו להתריע על גניבה, והכניסם לכיסיו. לאחר מכן, יצא המבקש מן החנות, תוך שתכשירי הקוסמטיקה מוסתרים בכיסיו, מבלי לשלם את תמורתם ובכוונה לשלם שלילה של קבע מבעליהם. עוד נטען בכתב האישום, כי לאחר שיצא המבקש מן החנות, הוא עוכב על-ידי אנשי הביטחון, ותכשירי הקוסמטיקה הגנובים הוחזרו לבעליהם. בכתב האישום בת"פ 28367-06-16, יוחסו למבקש שלושה אישומים. באישום הראשון נטען, כי ביום 13.9.2011, בשעה 03:50, או בסמוך לכך, בחניית הבניין ברחוב לאן 37 ברמת גן (להלן: הבניין), מרח המבקש צואת כלבים על רכבה של שכנתו לבניין, הגב' פז (להלן: המתלוננת), על רקע אי שביעות רצונו של המבקש מהתנהלותה כחברת וועד תמ"א 38 בבניין. כמו כן נטען, כי ביום 19.9.2011, בשעה 03:50, או בסמוך לכך, בחניית הבניין, חיבל המבקש במזיד ברכבה של המתלוננת, בכך שניקב את הגלגל השמאלי האחורי של רכבה באמצעות מברג, וגרם לו נזק שעלותו 400 ₪.

האישום השני, מתייחס לאירוע שהתרחש בין התאריכים 23.9.2011 - 24.9.2011, במועד שאינו ידוע במדויק למשיבה, בחניית הבניין. נטען, כי על רקע אי שביעות רצונו של המבקש מהתנהלותם כחברי וועד תמ"א 38 בבניין, חיבל המבקש במזיד ברכבם של שכניו לבניין, מר וגב' ליטנפלד (להלן: המתלוננים), בכך שניקב את הגלגל הימני האחורי ברכבם באמצעות מברג, וגרם לו נזק שעלותו 400 ₪.

האישום השלישי, עניינו באירוע שהתרחש בין התאריכים 2.10.2011 - 3.10.2011, במועד שאינו ידוע במדויק למשיבה, בחניית הבניין. נטען, כי המבקש חיבל במזיד ברכבם של המתלוננים, בכך שניקב את הגלגל הקדמי שמאלי ברכבם באמצעות מברג, וגרם לו נזק שעלותו 400 ₪.

בהתאם לכך, יוחסו למבקש שלוש עבירות של חבלה במזיב ברכב, לפי סעיף 413 לחוק העונשין.

3. הכרעת הדין ניתנה על-ידי בית משפט השלום, כאמור לעיל, בתאריך 2.9.2013. בית משפט השלום הרשיע את המבקש במיוחס לו, בהתאם להודאתו בעובדות כתב האישום בתיק העיקרי ובתיק נוסף שביקש המבקש לצרפו. זאת, במסגרת הסדר טיעון שקבע, כי התביעה תגביל טיעוניה לשני חודשי מאסר, שניתן לרצותם בדרך של עבודות שירות, ואילו ההגנה תטען לפי ראות עיניה, לרבות בשאלת הרשעתו של המבקש. עוד הסכימו הצדדים, כי המבקש יפקיד עד למועד מתן גזר הדין, סכום שיועד כפיצוי לכל אחד מהמתלוננים, בסך של 1200 ₪.

4. בתסקיר שירות המבחן שהוגש בעניינו של המבקש, ביום 2.2.2014, נאמר כי המבקש לקה, אמנם, אחריות על מעשיו, אך ניכר בו כי הוא מתקשה לבחון בצורה ביקורתית את התנהגותיו. לעניין עבירת הגניבה, מסר המבקש כי פעל מתוך דחף רגעי וללא תכנון מוקדם. אשר לעבירות החבלה במזיד, ציין המבקש כי עבירות אלו בוצעו על רקע סכסוך שכנים מתמשך, ונוכח תחושות כעס וזלזול שחש מצד שכניו. עם זאת, הביע המבקש חרטה על ביצוע העבירות וכן על פגיעתו במתלוננים. לפיכך, הומלץ למבקש על-ידי שירות המבחן, להשתלב בהליך טיפולי. בנוסף, לאחר שהציג המבקש מסמך המעיד כי הרשעתו בדין עלולה להשליך על המשך העסקתו בעבודתו הנוכחית, המליץ שירות המבחן לבטל את הרשעתו של המבקש ולהטיל עליו צו שירות לתועלת הציבור, בהיקף של 250 שעות, על פי תוכנית שגובשה

עבורו ובהתאם להסכמתו, וזאת לצד הטלת צו מבחן למשך שנה.

5. בית משפט השלום גזר את דינו של המבקש, ביום 9.2.2014. בית המשפט חזר על המבחן המקובל, כפי שנקבע בע"פ 2083/96 כתב נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(3) 337 (1997) (להלן: עניין כתב), לפיו הימנעות מהרשעה תתאפשר עם הצטברותם של שני גורמים: האחד, סוג העבירה, אשר מאפשר, בנסיבות העניין, לוותר על ההרשעה, מבלי לפגוע בשיקולי ענישה אחרים; והשני, על ההרשעה לפגוע פגיעה חמורה בעתידו של הנאשם או בשיקומו. בגזר דינו הדגיש כב' השופט צ' עוזיאל, כי "לא ניתן להורות, במקרה הנידון, על ביטול הרשעתו של הנאשם [המבקש]. ריבוי העבירות, כמו גם העובדה כי אלה בוצעו במספר הזדמנויות שונות, כאשר בחלק מהמקרים מדובר בפגיעה ברכוש של 3 מתלוננים שונים, ובמקרה אחר מדובר בגניבה של מספר מוצרים מהסופר פארם, אינם מאפשרים, להשקפתי, ביטול הרשעה מבלי לפגוע בשיקולי ענישה אחרים". בנוסף, ציין בית המשפט, כי למעט הצגת הסכם עבודה, לפיו הרשעה בפלילים עשויה להשליך על תעסוקתו העתידית של המבקש, לא הוצגו ראיות המצביעות על פגיעה בלתי הפיכה שעשויה להיגרם למבקש עקב הרשעתו.

לאחר זאת, קבע בית המשפט את מתחמי הענישה הראויים, בהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין. לעניין עבירת הגניבה, נקבע כי רף הענישה התחתון לעבירה זו, יעמוד על מאסר מותנה, ואילו הרף העליון, יעמוד על שישה חודשי מאסר בפועל. בהתייחס לשלוש עבירות החבלה במזיד, נקבע כי הרף התחתון לעבירות אלו יעמוד על מאסר מותנה ואילו הרף העליון יעמוד על שמונה חודשי מאסר בפועל. בהמשך, סקר בית המשפט את הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות, וביניהן: לקיחת האחריות מצידו של המבקש, הבאה לידי ביטוי גם בהפקדת פיצוי לכל אחד מהמתלוננים; נסיבותיו האישיות של המבקש, כפי שפורטו בתסקיר שירות המבחן; רצונו של המבקש להשתלב בהליך טיפולי במסגרת שירות המבחן; והיותו של המבקש נעדר כל עבר פלילי. בהתאם לכך, נמנע בית המשפט מהשתת עונש מאסר בפועל על המבקש, וגזר עליו את העונשים הבאים: מאסר על תנאי, למשך 3 חודשים, לבל יעבור המבקש כל עבירה מהעבירות בהן הורשע; קנס בסך 1,500 ₪, או 20 ימי מאסר תמורתו; צו שירות לתועלת הציבור, בהיקף של 200 שעות, בהתאם לתכנית שגובשה על-ידי שירות המבחן; צו מבחן למשך שנה; והעברת הפיצוי בסך 1,200 ₪, אשר הופקד, לכל אחד מן המתלוננים.

6. המבקש ערער לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו, על הכרעת דינו של בית משפט השלום. בערעורו, טען המבקש כי שגה בית משפט השלום שעה שהרשיעו בעבירות שיוחסו לו, וזאת בניגוד להמלצת שירות המבחן. עוד נטען, כי המעשים בהם הורשע המבקש אינם מאפיינים את אורח חייו, וכי מדובר במעידה שהתרחשה במשך תקופה מוגבלת וקצרה בחייו של המבקש. בנוסף, נטען כי הותרת ההרשעה על כנה, עשויה לפגוע בתעסוקתו של המבקש, ובהמשך אף להביא למצוקה כלכלית קשה שלו ושל בני משפחתו. מנגד, טענה המדינה, כי נוכח ריבוי העבירות אותן ביצע המבקש, ומידת חומרתן; מתחם הענישה הראוי אשר נקבע לכל אחת מן העבירות; והיעדרו של נזק ממשי שצפוי להיגרם למבקש אם יורשע בדין, אין להתערב בהחלטתו של בית משפט השלום להרשיע את המבקש בעבירות שיוחסו לו.

ביום 29.9.2014, דחה בית המשפט המחוזי את ערעורו של המבקש על הכרעת הדין, בצינו כי: "הן ריבוי העבירות, הן אופיין, מצביעים על כך שלא ניתן שלא להרשיע את המערער [המבקש]. עבירת הגניבה בפני עצמה היא קשה וחמורה [...] האירועים מושא כתב האישום השני אינם פחות חמורים בעניינו. המדובר בשלושה מקרים שונים, מכוערים במיוחד שבהם נתן המערער [המבקש] פורקן לזעמו על החלטות לא טובות (כך לטעמו) בעניין תמ"א 38 בדרך של פגיעה ברכיבו של שכניו". בנוסף, ציין בית המשפט, כי הגם שמדובר בעבירות שבוצעו באותה התקופה, אופיין

של העבירות שונה לחלוטין. בנוסף, דחה בית המשפט את טענתו של המבקש לעניין תעסוקתו העתידית והדגיש, כי: "את המלצתו לסיים את ההליך באי הרשעה, מבסס שירות המבחן אך ורק על דבריו של המערער [המבקש], לפיהם עשויה להיות להרשעה השלכה על המשך העסקתו ולא על נימוקים אחרים."

הבקשה לרשות ערעור

7. המבקש הגיש בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי, היא הבקשה שלפניי. המבקש טוען כי בקשתו חורגת מעניינו הפרטי, ומעלה סוגיה משפטית מהותית הנוגעת למוסד ה"אי הרשעה". בבקשתו טוען המבקש, כי לאורך השנים, ומאז עניין כתב, היטשטשו המבחנים המאפשרים לסיים הליך ב"אי הרשעה", דבר אשר הוביל לפסיקות סותרות בנושא. המבקש הוסיף וטען, כי בעניינו מתקיימים המבחנים המצדיקים הימנעות מהרשעה, שכן די במידת ודאות קרובה לקיומו של נזק, ובפגיעה בתעסוקתו העתידית של המבקש, ואין צורך להראות כי מדובר בפיטורים אוטומטיים; הנזק שנגרם למתלוננים הוא רכושי בלבד, והם כבר פוצו בגין נזק זה; העבירות בוצעו על רקע סכסוך שכנים, וכיום "הסכסוך נרפא"; הומלץ על-ידי שירות המבחן לסיים את ההליך ב"אי הרשעה", בשים לב לגילו של המבקש, ולמסמך שהוצג בבית המשפט באשר לפגיעה העתידית בתעסוקתו של המבקש, לרבות שלילת פיצויי הפיטורין המגיעים לו; ולבסוף, חלוף הזמן ממועד ביצוע העבירות. לפיכך, מבוקש ליתן רשות ערעור על מנת שייקבע כי יש מקום להימנע מהרשעתו של המבקש.

דיון והכרעה

8. בית משפט זה חזר וקבע, כי לא בנקל תינתן רשות ערעור "בגלגול שלישי", שכן היא שמורה למקרים חריגים בהם הבקשה מצריכה הכרעה בסוגיה משפטית עקרונית, אשר חורגת מעניינם הפרטי של הצדדים, או כאשר קיים חשש לעיוות דין או לאי-צדק שנגרם למבקש (רע"פ 6692/14 כראדי נ' מדינת ישראל (5.11.2014)); רע"פ 7231/14 גולדמן נ' מדינת ישראל (3.11.2014); רע"פ 6785/14 אייבי נ' מדינת ישראל (29.10.2014)). חרף האיציטלה העקרונית בה עוטה המבקש את טענותיו, הלכה למעשה מדובר בהשגה קונקרטיה על הרשעתו של המבקש, באופן שאינו חורג מעניינו הפרטי, דבר שאינו מצדיק עריכתו של דיון שלישי במספר, בפני בית משפט זה. בנוסף, לא מצאתי כי מתעורר, במקרה דנן, חשש לעיוות דין שנגרם למבקש. לפיכך, הבקשה לרשות ערעור איננה עומדת באמות המידה שנקבעו בפסיקה, כאמור, ודינה להידחות.

9. למעלה מן הצורך, אתיחס בקצרה לעיקר טענותיו של המבקש. כפי שצינתי ברע"פ 3589/14 לוזון נ' מדינת ישראל (10.6.2014) (להלן: עניין לוזון):

כלל יסוד הוא בשיטת משפטנו כי הליך משפטי, של מי שהוכח כי עבר עבירה פלילית, יסתיים בהרשעה. ואולם, לצידו של כלל זה קיים חריג, המאפשר לסיים את ההליך באי-הרשעתו של נאשם שהוכח שביצע עבירה, וניתן להסתפק בצו שירות לתועלת הציבור (ראו, לעניין זה, סעיף 71א(ב) לחוק העונשין; וסעיף 192א לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982). בעניין כתב הוטעם, כי המדובר בחריג מצומצם, כאשר ההימנעות מהרשעה תהא מוצדקת אך במקרים חריגים ויוצאי דופן, "שבהם אין יחס סביר בין הנזק הצפוי לנאשם מן ההרשעה לבין חומרתה של העבירה". עוד נקבע, כי לשם הימנעות מהרשעתו של נאשם יש לבחון את התקיימותם של שני תנאים מצטברים: א. האם ההרשעה פוגעת פגיעה חמורה בשיקומו של הנאשם; ב. האם סוג העבירה מאפשר להימנע מהרשעתו של הנאשם, מבלי לפגוע

10. בראש ובראשונה אבקש להתייחס לטענה, לפיה "די במידת ודאות קרובה לקיומו של נזק קונקרטי" כדי להימנע מהרשעתו של הנאשם. גישה זו אינה עולה בקנה אחד עם פסיקתו של בית משפט זה, לפיה יש להצביע על כך שהרשעתו של הנאשם תביא "לפגיעה קשה וקונקרטית בסיכויי שיקומו", ולבסס טענות אלה בתשתית ראייתית מתאימה (עניין לוזון; רע"פ 2180/14 שמואלי נ' מדינת ישראל (26.4.2014); רע"פ 1439/13 קשת נ' מדינת ישראל (4.3.2013)). החובה להצביע על קיומו של נזק קונקרטי, מתיישבת עם אופיו המצומצם של החריג שעניינו הימנעות מהרשעה, אשר נועד לחול אך במקרים מיוחדים בהם קיימים טעמים כבדי משקל הנוגעים לצורכי שיקומו של הנאשם. אימוץ עמדתו של המבקש, עלולה להוביל לסטייה מהאיזון הבסיסי העומד ביסודו של החריג, ואת זאת אין בידי לאפשר. יתר על-כן, המבקש אף לא טרח לתמוך את טענתו בתשתית ראייתית מתאימה, ולטעמי אין די בהצגת הסכם עבודה, לפיו הרשעה בפלילים עשויה להשליך על תעסוקתו העתידית של המבקש.

11. בבחינת למעלה מן הצורך, סבורני כי המבקש אף אינו עונה על התנאי השני שנקבע בעניין כתב, הנוגע לסוג העבירה ולנסיבות ביצועה. המבקש הורשע, בשני כתבי אישום שונים, בעבירה של גניבה ובשלוש עבירות של חבלה במזיד. ריבוי העבירות וחומרתן, כמו גם העובדה שאלו בוצעו בהזדמנויות שונות, אינו מאפשר, לגישתי, להימנע מהרשעתו של המבקש.

12. נוכח האמור, הבקשה לרשות ערעור נדחית בזאת.

ניתנה היום, י"ז בחשוון התשע"ה (10.11.2014).

שׁוֹפֵט